

3. 10. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Směrnice o ochraně osob oznamujících porušení práva Evropské unie

Již na jaře tohoto roku schválil Evropský parlament návrh Směrnice o ochraně osob oznamujících porušení práva Unie (dále jen „Směrnice“)[1], která, jak již název napovídá, stanoví společné minimální normy pro ochranu osob, které oznámí porušení práva Evropské unie (EU) ve vybraných zájmových oblastech právní regulace. V blízké době se očekává schválení Směrnice Radou EU a její publikace v Úředním věstníku.

Obecně

Směrnice zavede mechanismy pro usnadnění oznamování porušení práva EU a sankce za odvetná opatření proti oznamovatelům (whistleblowerům), kteří oznámí porušení práva EU, a má za cíl poskytovat těmto oznamovatelům ochranu a prostředky pro hlášení porušení.

Chráněné oblasti zájmu

Mezi chráněné oblasti zájmu podle Směrnice patří zejména zadávání veřejných zakázek, finanční služby, produkty a trhy a předcházení praní peněz a financování terorismu, bezpečnost výrobků, bezpečnost dopravy, ochrana životního prostředí, radiační ochrana a jaderná bezpečnost, bezpečnost potravin a krmiv, zdraví a dobré životní podmínky zvířat, veřejné zdraví, ochrana spotřebitele, ochrana soukromí a osobních údajů a bezpečnost sítí a informačních systémů, porušení ohrožující finanční zájmy Evropské unie, porušení týkající se vnitřního trhu, včetně porušení pravidel hospodářské soutěže a státní podpory. Členské státy pak mohou tento výčet a tedy dosah právní regulace ochrany oznamovatelů rozšířit.

Osobní působnost, aneb kdo může být whistleblowerem?

Směrnice má poskytovat ochranu na oznamující osoby pracující v soukromém nebo veřejném sektoru, které získaly informace o porušování předpisů EU v pracovním kontextu, přinejmenším včetně:

- osob, které mají status pracovníka (zaměstnance);
- osob, které mají status osob samostatně výdělečně činných;
- akcionářů a osob náležejících do řídicího orgánu podniku, včetně nevýkonných členů, jakož i dobrovolníků a neplacených stážistů;

- veškerých osob, které pracují pod dohledem a podle pokynů zhotovitelů, subdodavatelů a dodavatelů.

Směrnice se vztahuje rovněž na oznamující osoby, jejichž pracovní poměr má teprve začít, v případech, kdy byly informace o porušení získány během přijímacího řízení či jiných předsměrných jednání.

Definice oznamující osoby (oznamovatele), jak je uvedena v textu Směrnice, je široká, avšak dle našeho názoru splňuje základní premisu právní úpravy, a to, že předmětná regulace má chránit osoby, které jsou v podřízeném (organizačně, právně, ekonomicky apod.) vztahu vůči osobě, která porušuje právní předpisy.

Povinné subjekty podle Směrnice

Směrnice vedle obecného zákazu odvetných opatření vůči oznamovatelům stanovuje i určité povinnosti blíže definovaným subjektům, které mají především povinnost vytvořit bezpečné interní kanály a postupy pro oznamování a pro následná opatření v návaznosti na oznámení.

Povinným subjekty soukromého sektoru budou následující subjekty:

- subjekty s 50 či více zaměstnanci;
- subjekty s celkovým ročním obrátem nebo bilanční sumou roční rozvahy 10 milionů EUR či více;
- subjekty jakékoli velikosti, které působí v oblasti finančních služeb či jsou náchylné k praní peněz nebo financování terorismu.

Povinným subjekty veřejného sektoru budou následující subjekty:

- orgány státní správy;
- krajské a okresní orgány veřejné moci;
- obce s více než 10 000 obyvatel; a
- ostatní veřejnoprávní subjekty.

Postupy pro interní oznamování

Směrnice stanoví, že následující základní principy by měly být promítnuty v interních postupech povinných osob ve vztahu k oznamovatelům:

- kanály (i externě provozované) pro písemné i osobní přijímání oznámení, které budou navrženy, zřízeny a provozovány způsobem, jenž zajišťuje utajení totožnosti oznamující osoby a zabraňuje přístupu neoprávněných pracovníků;
- určení osoby nebo odboru příslušných pro přijímání následných opatření v návaznosti na oznámení;
- přijetí následných opatření v návaznosti na oznámení určenou osobou nebo odborem;
- přiměřené lhůty nepřesahující tři měsíce od podání oznámení k poskytnutí zpětné vazby oznamující osobě ohledně následných opatření v návaznosti na oznámení;
- srozumitelné a snadno přístupné informace o postupech a informace o tom, jak a za jakých podmínek lze podat oznámení i externě příslušným orgánům či institucím.

Externí oznamování

Pokud jde o externí oznamování, Směrnice stanoví, že veřejné orgány musí zřídit nezávislé a autonomní kanály externího přijímání informací od oznamovatelů. Tyto kanály musí být navrženy,

zřízeny a provozovány způsobem, který zajišťuje úplnost, integritu a důvěrnost informací a zabraňuje nepovolenému přístupu.

Ochrana oznamujících osob

Za Směrnicí stanovených podmínek má oznamující osoba nárok na ochranu podle Směrnice, má-li současně oprávněné důvody domnívat se, že sdělené informace byly v době oznámení pravdivé a že tyto informace spadají do oblasti ochrany Směrnice.

Členské státy pak mají v národních úpravách povinnost zavést opatření na ochranu těchto oznamujících osob, a to včetně sankcí odrazujících od maření oznámení či provádění odvetných opatření proti oznamovatelům.

Vůči oznamující osobě jsou především výslovně zakázána jakákoli odvetná opatření související s provedeným oznámením, odpovídalo-li požadavkům Směrnice. Radí se mezi ně například dočasné zproštění výkonu služby, odvolání či propuštění, přeložení na nižší pozici nebo nepovýšení, přenosu úkolů, změny pracoviště, snížení mzdy, změny pracovní doby, negativní hodnocení výkonnosti či pracovní reference, diskriminace, znevýhodnění nebo nespravedlivé zacházení či i předčasné ukončení nebo zrušení smlouvy o dodávce zboží nebo poskytování služeb.

Jak je možné se na novou právní úpravu připravit?

Ač transpoziční lhůta Směrnice uplyne za více než rok, zejména větší společnosti by měly začít řešit přípravu na novou právní úpravu již nyní. Níže uvádíme přehled obecných doporučení, která lze začít zavádět za účelem snazší přípravy na zavedení povinné ochrany oznamovatelů v českém právním řádu.

- Zhodnocení a identifikování aktuálního stavu oznamování porušení předpisů ve společnosti
- Seznámení se s možnostmi nastavení interních procesů oznamování porušení předpisů
- Zvážení a posouzení vztahů s externími partnery společnostmi ve vztahu k oznamování porušení předpisů
- Nastavení stávajících interní procesů s ohledem na budoucí úpravu oznamování porušení předpisů – ochrana osobních údajů, trestní odpovědnost právní osob, antikorupční politika apod.
- Zahájení procesu implementace souladu se Směrnicí – příprava směrnic, postupů, související dokumentace, lidských zdrojů a školení
- Provádění adekvátní a vhodné osvěty ve vztahu k oznamování porušení předpisů
- Faktická implementace a provádění zavedených postupů oznamování porušení předpisů v souladu se Směrnicí, resp. národní právní úpravou
- Využití zavedených postupů ke zvýšení reputace společnosti

Transpozice a další vývoj

Lhůta pro transpozici do národních úprav členských států uplyne v 15. května 2021 a do té doby by měla být Směrnice promítnuta i do českého právního řádu.

Členské státy mají Směrnicí výslovně dovoleno zavést nebo zachovat ustanovení, která jsou pro práva oznamujících osob příznivější než ustanovení obsažená ve Směrnici.

Jako vhodné se pak dle našeho názoru jeví, aby byla Směrnice již zohledněna v návrhu českého zákona o ochraně oznamovatelů, o kterém jsem Vás v minulosti informoval v našem článku [Ochrana oznamovatelů \(whistleblowerů\) v České republice?](#)

Zásadní roli v budoucnosti právní úpravy ochrany oznamovatelů bude hrát samotná EU, resp. příslušný orgán v rámci Evropské komise, a potažmo národní orgány, aby šířily o problematice whistleblowingu a nových právních předpisech řádnou a korektní osvětu, a to proto, aby se ochrana oznamovatelů stala především nedílnou a přirozenou součástí interních compliance systémů společností, které budou osvětu mezi svými zaměstnanci dále šířit.

Mohlo by tak dojít k vytvoření přirozené symbiózy, kdy nebudou porušovány právní předpisy a v případě nějakých excesů budou náležitě nahlášeny a vyřešeny. Nemělo by jít o nástroj pro šikanu. Důležitá bude i přesná a kvalitní transpozice, propracované a přehledné interní systémy ve společnostech a institucích.

Závěr

O dalším vývoji legislativního procesu na úrovni EU ve vztahu ke Směrnici a rovněž ve vztahu k návrhu zákona o ochraně oznamovatelů v České republice Vás budeme informovat. Nelze však nezmínit, že v rámci řádné správy obchodních společností a dalších institucí by již nyní mělo být pamatováno na interní procesy upravující hlášení nežádoucích a protiprávních jednání na pracovišti a měly by být zavedeny postupy v rámci dané problematiky, aby byla zajištěna jak ochrana oznamovatelů takového jednání, tak i ochrana obchodních společností a dalších institucí samotných.

Mgr. Jakub Málek,
partner

[PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.](#)

Futurama Business Park
Sokolovská 668/136d
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 227 629 700

E-mail: info@plegal.cz

[1] Návrh směrnice dostupný k dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)

- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)
- [Digital Fairness Act a influencer marketing – cesta ke konci roztržičnosti regulace?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc leden 2026](#)
- [IATA Travel & Cargo akreditace v letectví – v čem spočívají její výhody?](#)
- [Digital Omnibus o AI: návrh nařízení o zjednodušení pravidel pro umělou inteligenci](#)
- [Rozhodčí nálezy vydané ruskými rozhodčími soudy a jejich uznání a výkon na území EU](#)
- [Environmentální tvrzení společností v hledáčku EU: Jak se vyhnout greenwashingu a obstát v nové regulaci?](#)
- [AIFMD II v České republice: Schvalovací proces a co čeká investiční společnosti](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc prosinec 2025](#)